

Chile – den kommande konfrontationen

(Följande resolution antogs enhälligt av Fjärde Internationalens Förenade Sekretariat i slutet av december 1971.)¹

*Organisera demokratiska råd för arbetarna, bönderna, slumbeväånarna och studenterna!
Kämpa för proletariatets beväpning och bildandet av en folkmilis!
Bygg ett revolutionärt parti!*

För fjorton månader sedan blev Salvador Allende president i Chile som ett resultat av valet den 4 september 1970 och av avtalet mellan partierna i *Unidad Popular*² och Partido Demócrata-Cristiano (Kristna Demokrater) och han bildade en folkfrontsregering. Detta var en viktig händelse som tvingade alla politiska grupper både inom landet och i Amerika som helhet till ett ställningstagande. Från början fungera den som en prövosten; som avslöjade de synsätt och attityder som hölls av olika strömningar inom arbetarrörelsen. Experimentet i Chile beskådas av hela världen, särskilt som ett prov på effektiviteten i den parlamentariska och fredliga väg som förespråkats av reformisterna som en väg till socialismen.

I en miljö av kraftig mobilisering av motsatta sociala och politiska styrkor har krisen i Chile blivit alltmer akut. Särskilt efter det nederlag massorna led i Bolivia i augusti har motsättningarna och kampen i Latinamerika fått sitt fokus i Chile. Det är sålunda absolut nödvändigt för revolutionära marxister att förstå händelsernas karaktär, att förstå de tendenser som utvecklas och de frågeställningar som kommer i förgrunden, och att definiera sin ställning utan någon som helst tvetydighet för att kunna ingripa på ett effektivt sätt.

1. Den kubanska revolutionens seger – som sammanföll med den oåterkalleliga krisen för de borgerliga eller småborgerliga nationalistiska rörelserna och som innebar ett helt nytt stadium i den politiska kampen i många latinamerikanska länder – tvingade USA-imperialismen och de inhemska härskande klasserna att på nytt undersöka sin position. Å ena sidan trappade imperialisterna upp sina militära förberedelser samtidigt som de höll ögonen på risken för revolutionära strider inspirerade av det kubanska exemplet; å andra sidan utstakade de en reformistisk utveckling vars målsättningar var att förstärka vissa ekonomiska sektorer som ansågs mest dynamiska, att verka för en förändring i styrkeförhållandena mellan de härskande klasserna till förmån för ”nya” borgerliga skikt, och att bredda – om än aldrig så lite – systemets massbas. Detta försök – som Washington emellertid endast gav några futtiga slantar genom den s.k. Alliance for Progress (Framstegsalliansen) – slutade med ett fullständigt nederlag. Inom denna kontext blev de reformistiska experimenten eller de som gick i denna riktning (ex.vis. Goulart i Brasilien, Belaunde i Peru) antingen kvävda i sin linda eller också gick de snart bankrutt. En av dess konsekvenser var utbredningen av militärregimer, oftast av reaktionärt slag, och en tendens att utnyttja armén i allt högre grad som ersättning för de traditionella politiska mekanismerna vilka visat sig oförmögna att uppfylla sin plikt.

De brasilianska gorillornas diktatur var en av de varianter som upprättades för att skapa en relativt politisk jämvikt och få fart på ekonomin genom en ökad exploatering av arbetarklassen och de arbetande i helhet. En annan variant var en utsträckning av reformismen med sikte på att modernisera och rationalisera de ekonomiska och sociala strukturerna, att införa en ny balans inom de härskande klasserna på bekostnad av den traditionella oligarkin, och att upprätta bättre och mera aktiva relationer med massorna eller stora skikt av dem. Det

¹ För mer material och debatt om utvecklingen i Chile, se [Chile - frågor kring den chilenska revolutionen](#), [UP i Chile - gamla illusioner och nya](#) samt [Tidskriften Fjärde internationalen om Chile](#). – Red anm

² Bestående av: Partido Social-Demócrata, Acción Popular Independiente, Movimiento de Acción Popular Unitaria, Partido Radical, Partido Comunista och Partido Socialista.

vägledande experimentet för detta var den militärregim som upprättades i Peru av Velasco Alvarado i oktober 1968.

Den peruanska, regimens relativa framgångar tillsammans med de nederlag som drabbade andra regeringar, eller de återvändsgränder de hamnade i, understödde liknande reformistiska tendenser – antingen de nu var militära eller civila – i andra länder, även om dessa tendenser endast var nymornade. I sin helhet ställde dessa strömningar frågan om en modernisering av jordbruksstrukturerna genom jordreformer som skulle drabba de mest konservativa jordägar-skikten och som avsåg att skapa ett skikt av små- och mellanbönder. De sökte en mer substantiell placering av kapitalet mot industriella och urbana sektorer i ekonomin i allmänhet med fanken att söka bryta den direkta imperialistiska dominansen i de traditionella råvarusektorerna. Mot den gamla ordningen, som förespråkare för en kraftigare inblandning i ekonomin från statens sida, vilken de såg som en stabiliserande faktor, föredrog de ”samarbete” med de s.k. moderna, industriella sektorerna. En sådan orientering ansåg de, skulle möjliggöra en förbättring i förhållandet till massorna, vilka inom strikta gränser kunde spela rollen som stöd åt de nya regimerna mot ultrahögerns motstånd och motangrepp.

2. Händelserna i Chile under det senaste året har skett inom denna mer allmänna trend. Man får inte glömma att själva Frei-regimen började som ett reformistiskt experiment som sökte modernisera socio-ekonomiska strukturer, särskilt genom en jordreform, större inblandning från staten och en slutlig eliminering av de forna oligarkiska härskande skikten. I detta allmänna perspektiv är Folkfrontsregeringen en arvtagare till den regering som föregick den. Det var ingen tillfällighet att under den period sorg föregick valet den 4 september, sektorer inom Folkfronten och de Kristna Demokraterna inte uteslöt tanken på en gemensam kandidat och att de Kristna Demokraterna antog ett program som liknade det som förespråkades av Allendes front. Och än mer betydelsefullt den nya presidenten drog inte upp en ny jordreform, utan nöjde sig med att tillämpa den reform som antagits av Frei.

Den i huvudsak reformistiska karaktären hos Allendes regering sammanfaller dessutom med det program som presenterats före och efter valet. I huvudsak förespråkar detta program en jordreform dikterad av Kristna Demokrater, att det direkta imperialistiska greppet över exploateringen av råmaterialet bryts, att en serie industriella sektorer förstatligas och bankerna nationaliseras.

Om detta program verkställdes i sin helhet skulle det i mycket ändra Chiles ekonomiska struktur och innebära avsevärda modifieringar i förhållandet mellan klasstyrkorna, i nationalinkomstens fördelning och i den politiska roll de olika styrkorna har. Men det skulle inte innebära en kvalitativ förändring – Chile skulle inte upphöra att vara ett kapitalistiskt land som domineras av profitlagen och fortfarande är integrerat i den imperialistiska världsstrukturen. På landsbygden skulle jordbruket mer och mer kännetecknas av framväxten av kapitalistiska företag och skikt av jordägande små- och mellanbönder som.. skulle fungera som stabiliserande element, åtminstone för närvarande. Industriebourgeoisin skulle fortfarande vara den starkaste och ekonomiskt mest dynamiska klassen, den skulle återuppta och t.o.m. stärka sina band med den internationella kapitalismen och i sista hand vore det de som huvudsakligen skulle tjäna på den nya ekonomiska och politiska jämvikten och systemets rationalisering, inkl. genom närvaron av en mycket viktig sektor som kontrolleras av staten.

Upprätthållandet av kapitalismens grundläggande ekonomiska strukturer garanteras än mer av det faktum att folkfronten kämpade för presidentposten inte endast på en strikt valmässig nivå utan också lovade att arbeta inom ramen för den existerande statsapparaten (parlamentet, den administrativa apparaten, konstitutionellt auktoriserade kontrollorgan som polisen, armén). Det var därför Alessandri och Tomic, som vid denna tid stöddes av praktiskt taget alla borgerliga väljare, gick med på att avvakta valresultatet och tillät Allende att överta makten

(de fraktioner som förespråkade en statskupp bestod endast av mycket små grupperingar inom armén).

3. Samtidigt som händelserna i Chile sker inom det mer allmänna sammanhanget av liknande strömningar – antingen de nu bara är potentiella eller redan trätt i kraft i andra latin-amerikanska länder – kännetecknas de likväl av mycket viktiga specifika drag som klart skiljer Allenderegimen från alla andra regimer i Latinamerika.

För det första medan den peruanska reformismen genomförs av ett militärt ledarskap som har ersatt de traditionella borgerliga partierna, sker det i Chile under kontroll av en koalition vars bas huvudsakligen är arbetarna, bönderna och slum befolkningen och där de två arbetarpartierna utövar en otvivelaktig dominans. Den chilenska reformismen sker alltså under arbetarbyråkratins ledning.

Frågan måste ställas om Allenderegimen är en folkfrontsregering i termens traditionella betydelse. Man har sagt att bourgeoisin som sådan, politiskt representerad av Kristna Demokrater och i mindre grad av Nationalpartiet, inte direkt representeras i regeringen. Men även om man bortser från att åtminstone ett av partierna i koalitionen var ett traditionellt borgerligt parti, utövar bourgeoisin sitt inflytande genom de småborgerliga partier som inkluderades både i Folkfronten och i regeringen. Dessutom tvingas Allende ständigt att förhandla med majoritetsblocket i parlamentet som domineras av Kristna Demokrater, som tillät hans val och som kan stoppa alla hans handlingar när helst de vill. Slutligen – och detta är det avgörande – bestämdes koalitionen karaktär av klassarbete genom att man accepterade det kapitalistiska systemets och den borgerliga statsapparats grundläggande ekonomiska ram.

En sådan karakteristik får inte leda till en identifikation mellan massrörelsen och koalitionen eller ens till försök att alltför mycket förenkla problemet med förhållandet mellan Allende och massorna. Allendes seger var resultatet av en lång historia av hårda strider, av många upp- och nedgångar, av proletariatets långsamma mognande, detta proletariat som är bland de äldsta och mest homogena i Latinamerika. I arbetarnas, böndernas och slumbevägnarnas ögon var valet den 4 september 1970 en seger över bourgeoisin, ett historiskt steg framåt i kampen för att eliminera den kapitalistiska utsugningen. Det uttryckte ett nytt styrkeförhållande, mera fördelaktigt för massorna än någonsin tidigare. Allt detta förvandlades efter den 4 september till ett ovanligt uppsving, en bred mobilisering av arbetarklassen och bönderna, en radikaliserings av småborgerliga skikt, en stegring i det politiska medvetandet bland de plebejiska sektorerna i de stora städerna. Breda skikt av avantgardet som inspirerats av massornas stora mobilisering och konfronterats med omedelbara politiska behov, började diskutera den revolutionära strategins huvudtemata och frågan om övergången från kapitalism till socialism.

4. En av de grundläggande faktorerna i den chilenska situationen är den oundvikliga tendensen: hos massmobiliseringen att bryta genom reformismens och klassarbetets ram som den föreskrivits av Allende. I sista hand är det detta som skapar de skarpaste konflikterna och skrämmer den inhemska bourgeoisin och imperialisterna. Av rädsla för att överväldigas, ställer de frågan om en oundviklig konfrontation.

Med andra ord: bourgeoisin som förstod dess nödvändighet tvingades acceptera och t.o.m. skapa ett reformistiskt ingrepp. Efter Freis nederlag kunde detta endast ske under arbetarpartiernas ledning. Men den fruktar massrörelsens dynamik, vilken kan bryta igenom reformismens ramar, påskynda en genuin revolutionär kris och ställa frågan om makten på dagordningen. På samma sätt fruktar imperialismen att den chilenska situationens dynamik kan få explosiva återverkningar i kontinental skala och inspirera till nya uppsving bland proletariatet och bönderna.

I själva verket har arbetarna och bönderna under den period som förevarit efter valet, inte alls begränsat sig till att stödja Allende och vänta på regeringens handlande. De har ofta tagit initiativet och tvingat regeringen att godkänna det som redan genomförts. Än viktigare är att de praktiska handlingar som genomförts av massorna ofta har gått utöver Folkfrontens program. Bönderna har övertagit jorden utan att vänta på de formella besluten och t.o.m. ockuperat egendom som enligt lagen inte fick röras. Arbetarna har genomfört aktioner efter samma linjer, accelererat förstatligandets process och låtit företag drabbas som i princip skulle lämnas i den privata sektorn. För bourgeoisin innebar detta en svårlöst fråga – en omfattande utsträckning av exproprieringarna utöver de fastställda ramarna innebar en risk för att dess egen sociala tyngd skulle minskas, eller att styrkeförhållandena skulle ändras på ett djupgående sätt. Detta kunde hindra den från att effektivt genomföra den planerade omstruktureringen av ekonomin till egen fördel, Men samtidigt insåg bourgeoisin att om denna kurs fortsatte, skulle arbetarklassen och bönderna genom omständigheternas makt alltmer tvingas att tränga förbi konstitutionens gränser och bilda kvalitativt nya organ för proletär makt.

I de framväxande konflikterna, mobiliseras de stridande styrkorna och de reagerar allt starkare på de frågor som måste avgöras inom relativt kort tid. Massorna – åtminstone de skikt som står i ledningen – är inte beredda att avbryta sin offensiv och söker istället ge eftertryck åt den större sociala och politiska tyngd som de vunnit. Bourgeoisin kombinerar försvarsåtgärder med utfall för att uppmuntra sina egna trupper. För bourgeoisin är det livsviktigt att vinna en exakt begränsning av de tre ekonomiska ”områdena” (statligt, privat, blandat) och upprätthålla systemets politiska strukturer.

Det senare krävs som en garanti mot varje tendens att gå bortom det reformistiska experimentets ramar. Allende och hans koalition som inte kan tillgripa medel som skulle innebära en brytning med massorna eller med avsevärda delar av massorna, tvingas besvara bourgeoisins angrepp; men samtidigt söker de ständigt hålla tillbaka massorna och kontra de påtryckningar som sker från vänster. De behöver ha kvar en viss manövermarginal och undvika eller uppskjuta en större konfrontation. Detta är innebörden i den allmänt tillämpade åtgärd som kallas för *intervención*, vilket genom att utse en direktör som agerar i regeringens namn, innebär en viss eftergift till arbetarna, samtidigt som det inte innebär en expropriering och sålunda bevarar de kapitalistiska produktionsförhållandena. Detta är också innebörden i det planerade enkammarparlamentet, vilket, om det antas, kan möjliggöra för regeringen att genomföra sitt program snabbare och bättre återspegla de existerande styrkeförhållandena i Chile, samtidigt som det garanterar bourgeoisin bevarandet av de parlamentariska strukturerna helt inom den borgerliga traditionen.

5. I en situation liknande den som råder i Chile idag, har de olika styrkorna inte alltid möjlighet att välja och vraka vad den vill engagera sig i och handla i enlighet med en övergripande, genomtänkt plan. Motsättningarna och de potentiella konflikterna ackumuleras dag från dag, och händelser som i sig är obetydliga, och svåra att föregripa, kan påskynda dramatiska konfrontationer i praktiskt taget varje ögonblick. Detta får man aldrig glömma och det vore ett grovt misstag från arbetarrörelsens sida att insöva sig med illusioner om en smärtfri utveckling av händelserna.

Men det är föga troligt att en avgörande konfrontation skulle ske inom den närmaste framtiden. Regeringen söker för sin del behålla initiativet samtidigt som den utför sin balansakt och bromsar upp aktioner underifrån som den anser farliga ur sin synvinkel. Vad gäller bourgeoisin söker den provocera mångfaldiga spänningar för att både skapa svårigheter för Folkfronten och få den att modifiera sin kurs alltmer (den vet genom erfarenhet att reaktioner av detta slag är typiska för reformister och centrister). Men den kan inte skapa ett omedelbart fall, och detta önskar den inte heller göra.

Man måste komma ihåg följande: för det första att den chilenska bourgeoisin har en ganska lång demokratisk-parlamentarisk tradition och att dess politiska gestalter utbildats i dess skola. Detta motsvaras av existensen av en serie strukturer och flexibla, effektiva mekanismer som gör försvars- och motattacker mycket troliga. ”Den starka statens” lösning, en militärkupp förutsätter i vilket fall förberedelser som armén själv knappast ännu har inlett. De styrkor som redan ropar om ”*golpista*” eller visar fascistiska tendenser och som förbereder marken för en sådan orientering är för närvarande fullständigt i minoritet, även om de vinner terräng. Slutligen – och detta är det viktigaste – är bourgeoisin och dess mest representativa parti, de Kristna Demokraterna, mycket medvetna om att den knappast kan genomföra en konfrontation utan att ha en avsevärd massbas. De senaste händelserna har visat att tiden kan spela dem i händerna tack vare Folkfrontens svagheter och motsättningar och de ekonomiska svårigheter som härrör ur dessa. I själva verket har de Kristna Demokraterna vunnit eller konsoliderat ställningar som inte kan negligeras bland bönderna, har återvunnit inflytande bland studenterna, och vidgat sina manövermarginaler, inkl. inom arbetarklassen (särskilt bland de sektorer, som förledda under lång tid av reformisternas blinda ekonomism, har svalt det demagogiska betet); och, som händelserna i Santiago i november och december visade, kan reaktionärerna mobilisera avsevärda styrkor i ganska aggressiva gatudemonstrationer.

Icke desto mindre är ett uppskjutande av de avgörande slagen inte nödvändigtvis av ondo för arbetarklassen, vilken behöver stärka sina ställningar, organisera en offensiv, begrunda och lösa det avgörande problemet i själva beväpningen. Men detta är endast sant i den mån varje tendens att begränsa och kanalisera massmobiliseringarna, och ge prioritet åt politiska operationer på de byråkratiska maskinernas och statsinstitutionernas toppnivå bestämt bekämpas; i den mån och med vilken snabbhet det ekonomiska sabotaget möts; i den mån arbetarklassen inte anser sig ha några skyldigheter att ta på sig de ekonomiska svårigheternas börda utan att kunna försvara sig, att gripa in på ett aktivt sätt och utöva kontroll; och i den mån illusionen avvisas att ”moderation” och lojalitet gentemot den borgerliga konstitutionens normer är det bästa sättet att undvika en reaktionär kontraoffensiv och en fascistisk kupp.

6. Det är av största vikt i detta stadium av den strategiska omgrupperingen att arbetarklassen befriar sig fullständigt från varje slag av reformistiskt tankegods och alla former av parlamentarisk kretinism. Den måste inse att Chile inte kommer att bli ett undantag.

I ett land vars ekonomiska och sociala strukturer är mycket avancerade jämfört med genomsnittsnivån i den neo-koloniala världen, är det tydligare än någonsin att perspektivet på en borgerligt-demokratisk revolution, skild från en socialistisk, inte har det minsta objektiva rättfärdigande. Den enda tänkbara revolutionen i Chile är en revolution med en socialistisk dynamik utan något brott i sin kontinuitet och med en relativt hög hastighet. Och en frigörelse från imperialismen kan – med tanke på den nära symbiosen mellan imperialismen och den nationella bourgeoisin – endast uppnås genom en fullständig expropriering av den inhemska härskande klassen. Varje tvetydighet, varje tvekan på denna punkt kan få förödande konsekvenser genom att den avvärjar de grundläggande revolutionära styrkorna, vilka måste få en klar förståelse för det de intuitivt känner och försöker utföra empiriskt.

Att tro på att en revolutionär dynamik av detta slag kan utvecklas fullständigt till seger utan att bryta det gamla samhällets politiska ramar tack vare en ”fredlig” utveckling och inte genom att bryta upp den gamla statsstrukturen, inkl. både administrationen och det militära etablissemanget, och börja på nytt, är att medvetet lura sig själv, att glömma de lärdomar som kan dras av arbetarrörelsens långa historia, att inte se den obevekliga logiken i den situation som utvecklas i landet. Istället för att vara en teoretisk förnyelse, vilket påstås av dessa charlataner av alla färger och av de som ersätter den marxistiska metoden med empiricism och opportunism, är tanken om en ”chilensk väg” endast en ny variant av den reformistiska ideologi som marxism bekämpat sedan sekelskiftet och som vid avgörande stadier har ödelagt

arbetarrörelsen i andra delar av världen. Den avgörande punkten är att i Chile har frågan om maktövertagandet inte lösts alls eller ens börjat lösas. Den kan endast mötas och verkligen lösas på den revolutionära vägen.

Från allt det föregående, följer att varje form av klassamarbete med bourgeoisin eller med sektorer av denna bourgeoisin absolut måste avvisas. Detta innebär att massorna i Chile måste kämpa för att ersätta Folkfronten koalitionsregering med en arbetar- och bonderegering som utesluter varje deltagande av partier eller grupper som representerar – om än endast indirekt – bourgeoisies intressen och andra skikt av exploatörer. Detta innebär att den revolutionära processen måste fördjupas och stimuleras genom skapandet av organ för dubbelmakten, genom organ för den genuina arbetardemokratien bildade direkt i fabriker, på fälten, på *campamentos* och i skolorna, där medlemmarna väljs, när som helst kan återkallas och inte åtnjuter några materiella privilegier. Dessa organ kommer att representera proletariatet och bönderna som helhet och utgöra medlen för att mobilisera nyckelsektorer av massorna i den revolutionära kampen för makterövringen. Fackföreningarna är separata och fortsätter att spela sin specifika roll på basis av vidast möjliga interna demokrati för alla tendenser inom arbetarrörelsen och fullständigt oberoende av regeringen och staten.

De revolutionära marxisterna är medvetna om de svårigheter som ligger i att bilda och utsträcka sådana sovjetorgan; men om de inte byggs upp, saknas ett av de nödvändiga elementen i makterövringen och revolutionen kan aborteras redan i sin grossess. I kampen för arbetar- och bonderåd måste skarpast tänkbara demarkationslinje dras mellan de exploaterande klasserna och deras politiska maskiner samtidigt som detta sammankopplas med ett kompromisslöst försvar av bredast möjliga demokrati för massorna och alla organisationer och tendenser inom arbetarrörelsen. Försvaret av den proletära demokratien är desto nödvändigare med tanke på det faktum att detta begrepp har fördunklats under decennier av socialdemokratisk och stalinistisk dominans. Detta är en trängande praktisk nödvändighet som tyvärr inte har absorberats och förstås av de organisationer som kämpar mot de opportunistiska, byråkratiska partierna.

En kontinuerlig, mycket bred, genomgående mobilisering av massorna är det villkor *sine qua non*¹ för en positiv utveckling av den revolutionära krisen i Chile. Det är just därför de reformistiska ledarskapen – som arbetarklassen och bondemassorna i dess stora majoritet fortsätter att acceptera – har sökt begränsa och kanalisera dessa mobiliseringar och verkställa beslut som endast tagits på regerings- och parlamentsnivå; det är just därför som rörelsen försvagats, och gett fienden möjligheten att ta initiativet och delvis sätta lager i rörelse vars intressen inte i princip sammanfaller med reaktionens. Om denna kortsynta politik fortskrider – och än värre: om regeringen slår ner på sektorer av proletariatets och böndernas avantgarde, som den redan gjort vid vissa tillfällen – kan detta stärka tendenserna mot förvirring och demobilisering. De förhållanden som sålunda skapas kan underlätta en reaktionär motattack och en högerriktad statskupp enormt.

7. En strategi för en revolutionär kamp för makten måste skilja ut åtskilliga nyckelmål. Utan att låtsas att vi har svaren på alla problem som har uppstått och som kan uppstå vid olika stadier, betonar de revolutionära marxisterna följande:

(a) de fattiga bönderna och jordbruksarbetarna kan inte acceptera den ram för jordreformen som satts av Frei-regeringen, dvs. av ett borgerligt politiskt ledarskap. Jordbruksstrukturernas omvandling måste inkludera en total uteslutning av jordherrarna och exproprieringen av de kapitalistiska entreprenörerna. Gränserna för jordägor måste sättas på en nivå som å ena sidan inriktas på att undvika framväxten av ett skikt rika bönder som utgör en fara för revolutionen,

¹ *sine qua non* (latin), betyder ”nödvändig förutsättning” – *Red anm*

och å andra sidan att garantera naturresurser för de bönder som önskar äga en egen lott. Mycket precisa normer måste upprättas (särskilt med hänsyn till köp och försäljning av jord) för att uppnå en motsvarighet till en nationalisering av jorden och hindra varje tendens till en ny koncentration av egendomen. Om jordbruksreformen undviker att röra de kapitalistiska företagen, kommer den fullständiga dominansen över den mest dynamiska sektorn av jordbruket att lämnas i privata händer och jordbruksarbetarna kommer att vända sig bort från den revolutionära processen. Det är nödvändigt att i programmet för arbetar- och bonde-regeringen skriva in exproprieringen av jordbrukskapitalisterna och bildandet av kollektiv-jordbruk. De senare spelar tack vare sin teknologiska nivå en central roll i ekonomins utveckling under övergångsperioden.

(b) på industrins område är det nödvändigt att avvisa begreppet om tre ”områden” som reserverar en sektor för privatkapitalet. En sådan sektor, som omgriper de modernaste och mest dynamiska fälten i det existerande kapitalistiska systemet skulle oundvikligen bli nervcentrum för en ackumuleringsprocess och mötesplatsen för nationellt och utländskt kapital. Genom en allmän expropriering är det nödvändigt att knäcka ryggen på den chilenska kapitalismen, och samtidigt bryta det inhemska stödet åt den imperialistiska penetrationen. Det är självklart att arbetar- och bonderegeringen i den mån den fullständigt och direkt kontrollerar alla nyckelsektorer i industrin och inom jordbruket inte har intresse av att bryta upp små- och hantverksindustrin, och inte heller har den något behov av detta.

(c) Nationaliseringen av bankerna och upprättandet av ett statsmonopol över utrikeshandeln måste genomföras till slutet. Dessa åtgärder är desto nödvändigare på grund av Chiles ställning som ett halvkolonialt land underkastat den imperialistiska exploateringen.

(d) Arbetarkontrollen spelar en nyckelroll i en revolutionär strategi för maktens erövring. Den skapar former för dubbelmakten, ett aktivt deltagande från massorna och en fördjupad förståelse för vad som verkligen står på spel. Genom arbetarkontrollen mobiliserat proletariatet på ett konkret sätt vid själva produktionens knut och hjälper sålunda allt bredare lager att i praktiken förstå behovet att ställa frågan om makten. Varje form av ”deltagande” för arbetarna, i verkligheten underordnad chefernas eller regeringsteknikernas makt, eller varje form av ”samstyre” måste avvisas. Det är nödvändigt att kräva arbetarkontroll över produktionen, utövad genom demokratiska organ direkt valda av arbetarna. Frågan om arbetarstyret och självstyret kommer inte att förverkligas förrän efter det kvalitativa revolutionära språnget, förrän efter det att den borgerliga makten störtats och den proletära makten sett dagen.

Samtidigt möjliggör arbetarkontrollen för arbetarna att bevaka varje aspekt i arbetsrelationerna. De kan utmana den arbetsorganisation som införts av cheferna, aktivt gripa in i ackordssystemet, i uppdelningen av arbete, i pauserna etc. Det gör också att man i redan nationaliserade industrier kan undvika att en teknokrat helt enkelt går i chefernas eller den kapitalistiska ägarens fotspår. Arbetarkontrollen kan likaså bli en skola där man lär sig administrationens och skötselns tekniska uppgifter vilka arbetarklassen måste bemästra efter maktövertagandet Om inte de byråkratiska tendenserna skall ta överhanden.

Slutligen kan arbetarkontrollen tjäna som ett kampinstrument mot det ekonomiska sabotaget från de utländska och chilenska kapitalisternas sida. I samband med detta måste allmänna åtgärder angående planering och kontroll föras fram till regeringen för antagande tillsammans med avskaffandet av affärshemligheten, öppnandet av räkenskapsböckerna och strikt kontroll över alla bankoperationer, liksom över priserna, hyrorna etc. Kapitalflykten, fabriksstängningarna och hamstringen av varor gör dessa åtgärder extremt nödvändiga.

(e) Kampen för en arbetar- och bonderegering, för maktens erövring, måste framför allt ske Genom bildandet och ständig mobilisering av de organ för den proletära demokratin som

stiger fram ur massorna. Byggandet av dessa organ är en absolut central uppgift vid detta stadium, och själva revolutionens öde hänger i sista hand på förverkligandet av denna uppgift. Som en övergångsparoll är det nödvändigt att gentemot Allendes förslag om enkammarriksdag – som sammanfaller ned den borgerliga demokratin – ställa parollen om en folklig Konstituerande Församling, vars uppgift måste vara att skapa nya politiska och administrativa strukturer. Denna församling måste väljas på ett sådant sätt att den säkrar arbetarna och bönderna den dominerande representation som de har rätt att kräva på grund av sin sociala tyngd och sålunda bryter sönder det nuvarande bedrägliga valsystemet.

8. Den strategi och orientering som skisserats här vore fullständigt abstrakt och inte fri från risken för spontanistiska avvikelser om två nödvändiga element utelämnades – vars frånvaro hittills har utgjort den stora svagheten för det chilenska proletariatet – dvs. arbetarnas och böndernas beväpning och byggandet av ett revolutionärt parti. Att kämpa för en korrekt strategi innebär sålunda att kämpa för att beväpna proletariatet och kämpa för att bygga ett revolutionärt parti som de enda medlen som tillförsäkrar massorna ett medvetet ledarskap och effektivt genomför den strategi och den taktik som krävs för att segern skall befästas.

Andra länders erfarenhet, framför allt i Latinamerika – från invasionen i Guatemala 1954 till Banzers statskupp i Bolivia i augusti /1971/ – har visat att arbetarklassen måste se sitt självförsvar som en elementär uppgift. Denna lärdom har inpräntats med blodsbokstäver – arbetarnas, böndernas och studenternas blod. Varje illusion om fiendens ”goda vilja” måste avvisas som en självmordslinje. Med tanke på regeringens natur och förhållandena mellan Folkfrontskoalitionen och massornas stora majoritet, är den uppgift som åligger arbetarna och bönderna deras egen beväpning, att bilda politiska och militära instrument för självförsvar, att organisera en genuin folkmilis, att sprida revolutionär propaganda bland soldaterna. Att inte börja längs dessa linjer vore att i praktiken lita på arméns och de speciella repressiva organens ”demokratiska lojalitet”. Det vore en oförmåga att svara mot det behov som allt bredare sektorer av massorna nu känner, väckta av händelserna i Bolivia. Allendes proklamationer, enligt vilka Folkfronten kommer att möta varje reaktionärt våld, är ingenting annat än demagogiskt skrävel eftersom de inte innehåller någonting praktiskt. I stället för att lita till spontanism och improvisationer, måste de nödvändiga instrumenten nu skapas för att hindra klassfienden från att uppnå en förkrossande materiell överlägsenhet när den oundvikliga konfrontation kommer. Gentemot ett möjligt missförstånd, betonar de revolutionära marxisterna att det inte är mot Allende, utan mot hoten från höger och för att besvara varje attack från det borgerliga förtryckets styrkor, som arbetarna och bönderna nu måste ställa frågan om sin beväpning på dagordningen.

9. På något annat sätt kommer Chile inte att visa sig vara ett historiskt undantag det kapitalistiska systemet i Chile kommer inte att störtas utan en bestämd intervention från det revolutionära partiet, massornas medvetna avantgard. De uppgifter som åligger ett sådant parti kan inte utföras av det chilenska kommunistpartiet. Detta parti som bär stämpeln av en lång stalinistisk tradition är instrument för en inhemsk arbetarbyråkrati och relativt konservativa skikt av proletariatet, vilka inte har mobiliserats i den nuvarande krisen med samma dynamik som den yngre generationen. Det har bibehållit alla sina traditionella begrepp utan att på något sätt skära av den navelsträng som knyter fast det vid Sovjetbyråkratin. Ett revolutionära partiets uppgifter kan inte heller överlämnas i det Socialistiska Partiets händer. Medan SP har vunnit större genklang, särskilt bland de yngre arbetarna och, i de organisationer det kontrollerar, har antagit positioner som ligger till vänster om Kommunistpartiets – en verklig ankdamn för reformismen – har det inte ett stridande partis struktur, det har inte solida och kontinuerliga länkar med de massor det påverkar, och är mera ett konglomerat av tendenser och grupper än en homogen bildning och bär i sista hand de karakteristiska dragen för en centrisk organisation. I vilket fall är det nödvändigt att avvisa varje tanke som, uttryckligen

eller indirekt, baseras på hypotesen att tack vare den revolutionära processens dynamik och massrörelsens makt och tack vare bourgeoisins svaghet och dess mycket troliga fortsatta sönderfall och en situation där imperialismen skulle tvingas avvisa militär intervention, proletariatet kan komma till makten utan ett verkligt revolutionärt leninistiskt parti. Det är likaså nödvändigt att avvisa den variant som härrör ur hypotesen att ett substitut för det revolutionära partiet kan visa sig tillräckligt, dvs. någon slags front där revolutionärerna samlas eller en kartell där olika organisationer på yttersta vänsterkanten ingår.

Uppgiften att bygga ett parti är otvivelaktigt svår också i en objektiv situation vilken är gynnsam ur olika synvinklar. Men den måste absolut utföras, Vid detta stadium i klasskampen i Latinamerika, den snabbhet med vilken den revolutionära krisen i Chile utvecklas till en höjdpunkt beror i sista hand på den snabbhet med vilken partiet byggs.

10. Det skärpta och dramatiska läget kommer oundvikligen att skapa en växande differentiering bland massorna och få avsevärda lager inom avantgardet att mogna, vilket gör att de förstår den reformistiska regimens natur, motsättningarna i arbetarorganisationerna, och nödvändigheten av att utarbeta en revolutionär strategi. I själva verket är denna utvecklingslinje redan skönjbar.

Sedan sitt framstigande har Allende tvingats möta ett ökat tryck från vänster och ibland t.o.m. våldsamma demonstrationer. Det har blivit en avsevärd tillväxt av tendenser som kommit i konflikt med de reformistiska restriktionerna. Konkreta bevis på detta kan ses på klassnivån i de drag som sektorer av arbetare och bönder gjort och som gått bortom de programmatiska riktlinjerna från Folkfronten och konfronterat regeringen med fullbordade fakta. På den politiska nivån kan det ses i ett ökat inflytande för de organisationer som står till vänster om de kommunistiska och socialistiska partierna. Det är i relation till dessa differentieringar och dessa objektiva tendenser som frågan om att bygga det revolutionära partiet måste ställas, och inte på det absurda hoppet om att kunna lösa det genom deklamationer och halvhjärtade drag.

Det är inte av en tillfällighet som en organisation som Movimiento de la Izquierda Revolucionaria (MIR), den enda i sitt slag i Latinamerika för närvarande, har kommit fram just i Chile. MIR har ett avsevärt inflytande. Efter att ha uppstått i student- och småborgerliga kretsar, har det lyckats – som demonstrationerna under den sista perioden klart har visat – att vinna auktoritet bland de bondestyrkor som mobiliserats i jordockupationer och bland åtskilliga sektorer av de arbetare, som inte längre accepterar reformisternas ledning. Det är möjligt att denna tendens kommer att växa under den period som nu börjar och som ger löfte om en ökning av det politiska medvetandet bland ganska breda lager som hittills kontrollerats av Folkfronten.

MIRs inflytande förklaras av dess förmåga att slå rot hos de mest dynamiska skikten i studentrörelsen under dess inledningsfas, att uppträda som den mest konsekventa och effektiva organisationen på yttersta vänsterkanten när det gäller att skapa en ganska solid organisatorisk ram, baserade på celler av yrkesrevolutionärer, trots de ultravänsterdeformationer som kännetecknade det för en hel period fram till den spektakulära omsvängningen i september 1970. Samtidigt visste MIR hur man skulle utnyttja den kubanska revolutionens inflytande i Chile sedan början av 60-talet.

De motsättningar som man kan finna i MIR ligger i dess oförmåga att nå en övergripande, rigorös definition av den revolutionära strategins problem i världsskala, i den empiricism som ofta kännetecknar dess orientering och som lett till plötsliga kast från ultravänster – till opportunistiska positioner, i dess syn på partiet som ligger långt från den leninistiska demokratiska centralismen, särskilt i praktiken, och i dess byråkratiska syn på relationerna mellan partiet och massorganisationerna, Detta visade sig under perioden efter september 1970 i en mycket klar tendens att anpassa sig till Folkfrontens synsätt och behov, i en nästan

absolut tystnad med hänsyn till de internationella händelserna, även de av största betydelse (MIR har er. vis. inte publicerat någon analys av Moskvas och Pekings utrikespolitik, i en ”verticalista” organisatorisk praktik som reserverar viktig beslut åt toppskiktet (det är typiskt att ingen kongress hållits på flera år), i försök att genom administrativa åtgärder och utan konsultation tvinga beslut som tagits av partiapparaten på organisationer som anses vara instrument för att nå massorna.

Konsekvensen av detta har blivit friktioner inom organisationen; grupper av militanter har lämnat den, särskilt studenter, och förlusten av viktiga positioner i *campamientos*. Med tanke på dess inflytande, bär MIR på grund av bristerna – i sin orientering, ansvaret i stora mått för krisen inom studentrörelsen, Under det senaste året har studentrörelsen inte kunnat spela en större roll; istället har den blivit rekryteringsplatsen för reaktionära provokatörer.

De styrkor som organiserats eller påverkats av MIR kommer utan tvekan att spela en viktig roll i byggandet av det revolutionära parti som är ett villkor *sine qua non* för en seger för de chilenska arbetarna och bönderna. Men andra styrkor som fortfarande tillhör de traditionella partierna kommer att delta i detta. Socialistpartiet utgör, på grund av sin nuvarande sammansättning och struktur, en grogrund för militanter och stridbara och politiskt medvetna kadrer som kommer att ha mycket att ge i processen. Man får inte heller glömma att en avgörande förändring i styrkeförhållandena till revolutionärernas förmån också förutsätter en djup differentiering bland de arbetarskikt som fortfarande utgör huvudbasen inom Kommunistpartiet.

Då de genomför den elementära uppgiften att bygga ett leninistiskt parti måste de revolutionära marxisterna undvika såväl en sekteristisk dogmatik som opportunistiska anpassningar, och integrera sig i de verkliga rörelserna och föra fram sitt program på ett djärvt sätt, som en självständigt organiserad styrka, i konfrontation med alla andra tendenser inom vänstern.

Detta inbegriper angrepp utan varje tvetydighet eller eftergift på regimens reformistiska natur och de styrkor som stöder den. Fullständig självständighet måste upprättas med hänsyn till Folkfrontskoalitionen. Revolutionärer kan inte delta i en sådan koalition ens genom att ge den valstöd. (Revolutionära marxister kan i vissa situationer rösta för en arbetarkandidat, men inte för en kandidat i en front som inkluderar småborgerliga och borgerliga partier). Men de måste stödja de progressiva åtgärder som Allende-regimen vidtar och upprätta en enhetsfront mot reaktionärernas angrepp.

Den nödvändiga kritiken av motsättningarna och svagheter i MIR får inte hindra ett erkännande av den viktiga roll MIR spelar som en katalysator för närvarande eller uttrycka gillande av de programmatiska tillrättalägganden eller de framsteg man gör (t.ex. i Miguel Enriquez’ tal i november). En ständig, ihärdig kamp måste föras för att konkretisera den revolutionära strategi som skisserats ovan och för att föra fram de övergångskrav som härrör ur den.

11. Utgången i den chilenska krisen kommer inte bara att bestämmas av dynamiken i den inre situationen utan också av de mäktiga internationella styrkorna. Detta måste man desto mer minnas med tanke på det faktum att tesen om Chiles ”undantag” går hand i hand med en bestämd och slående underskattning av dessa styrkor. Under denna attityd ligger i själva verket extremt farliga illusioner och inbiten opportunist.

Det är uppenbart att imperialismen, om nödvändigt genom sina satelliter, kommer att göra allt som står i dess makt för att påverka utvecklingen i Chile och hindra Santiago från att bli huvudstaden i den andra arbetarstaten i Latinamerika. Genom sin internationella betydelse och genom sina länkar med det chilenska kommunistpartiet, kommer Sovjetbyråkratin också

att utöva ett kraftigt tryck. Den kinesiska byråkratin har endast spelat en sekundär roll i Chile och detta kommer knappast att ändras. Vad gäller Kuba, tar dess inflytande sig motsägelsefulla former. Fidel Castros besök var symboliskt i detta avseende. Å ena sidan gick massorna ut i stora demonstrationer för att hälsa honom och hylla den kubanska revolutionen. Å andra sidan blev Castros nästan ovillkorliga stöd av Allende och hans anslutning till Folkfrontens svada ett hinder för utvecklingen av en förståelse bland massorna för nödvändigheten av att bygga ett leninistiskt parti och utveckla en revolutionär strategi för maktens erövring.

Det är sålunda nödvändigt för revolutionärerna att förstå relationen mellan världssituationen och det som händer i Chile och föra fram det på ett klart sätt. Behovet av ett internationellt revolutionärt perspektiv har blivit mera akut än någonsin. Därför gäller inte kampen som nu utvecklas i Chile bara landets egna revolutionära marxister utan Fjärde Internationalen i dess helhet.

Under detta stadium som är av så stor vikt för Latinamerika måste den använda sin teoretiska tradition, sina politiska analyser, sin erfarenhet och sin världsorganisation.